

Referendum **Ten eerste**

Interview Andrej Plenkovic, EU-Oekraïne-delegatie

Jacques Monasch stemt als enige PvdA'er voor de motie ter intrekking van het Oekraïne-verdrag. Fractie-leider Diederik Samsom (rechts) ziet het aan.

Foto's Dirk Hol / ANP

‘Slechts 0,61 procent van EU zegt nee’

Rutte moet in Brussel gehoor vinden voor het nee van het Oekraïne-referendum. Dat gaat nog een hele klus worden. Verreweg de meeste Europeanen hebben immers ja gezegd.

Van onze verslaggever
Fokke Obbema

Premier Rutte gaat in Brussel onderhandelen om gehoor te vinden voor de bezwaren van het nee-kamp tegen het Oekraïne-verdrag – een krappe Kamermeerderheid gunt hem tot de zomer. Maar hoe bereidwillig is de EU om concessies te doen? Andrej Plenkovic, voorzitter van de EU-Oekraïne-delegatie in het Europees Parlement, is dat nauwlijks.

‘Ik voel er helemaal niets voor om politici als Geert Wilders tegemoet te komen. Die man kan mij echt helemaal niets schelen. Wie waren er blij met zijn overwinning bij het referendum? Vladimir Poetin natuurlijk en anti-Europese politici als Marine le Pen in Frankrijk en Nigel Farage in Groot-Brittannië. Aan dat soort lui moet je helemaal geen concessies doen, dan worden ze bij de volgende verkiezingen alleen maar groter.’

De 46-jarige Kroaat Andrej Plenkovic windt er geen doekjes om. In het Europees parlement is hij voorzitter van de ‘Oekraïne-EU-delegatie’, een functie die hem regelmatig in Kiev brengt – het is zijn taak de betrekkingen tussen het Europese en het Oekraïense parlement goed te houden.

Gesteld voor die opdracht kan hij het Nederlandse nee missen als kiespijn. Ook het Europees Parlement had al ingestemd met het verdrag. Bij veranderingen van de tekst of toevoeging van een protocol om Nederland tegemoet te komen is opnieuw instemming nodig. Dan ligt de sympa-

thie van Plenkovic bij Oekraïne, waar hij afgelopen week verbleef.

Hij merkte hoe hard de klap van het Nederlandse nee is aangekomen. ‘Oekraïense politici, ook ministers, voelen zich er echt beroerd onder. Ik vind dat wel begrijpelijk, met hun voorgeschiedenis van oorlog en hoop op aansluiting bij Europa. En dan zegt plotseling een van de grondleggers van de EU: we willen niks met je te maken hebben.’

Het referendum had nooit gehouden mogen worden, vindt de Kroaat. Met een afkeer van referenda heeft dat niets te maken, want als staatssecretaris voor Europese Zaken voerde hij met succes een ja-campagne voor toetreding van zijn land. ‘Wel of niet bij de EU behoren, dat is een duidelijke vraag voor de gemiddelde kiezer. Maar dit soort verdragen is veel te moeilijk. Dan krijg je dat er van alles wordt bijgehaald dat niets met het verdrag zelf te maken heeft en wordt het een uitlaatklep voor anti-Europese gevoelens.’

Gevolg is de ‘absurde situatie’ dat de Nederlandse regering – zelf voorstander van het verdrag – nu namens de tegenstanders moet gaan onderhandelen. Dat doet hem denken aan 2005, toen een meerderheid van Nederlanders ook een nee tegen Europa liet horen: ‘Wat beide gebeurtenissen duidelijk maken, is dat Nederland een probleem heeft, niet Europa’.

Vanuit democratisch perspectief vindt hij toegeven aan het Nederlandse nee-kamp moeilijk: ‘Bij dit raadgevende referendum hebben 2,5 miljoen mensen nee gestemd, oftewel 0,61 procent van de Europese bevolking. Ruim 500 miljoen Europeanen hebben via hun parlementen

“
Wie waren er blij met de uitslag van het Nederlandse referendum? Vladimir Poetin natuurlijk, Marine le Pen en Nigel Farage – dat soort lui

wel ingestemd. Dus hoezo concessies doen?’

Maar Plenkovic is genoeg Europees politicus om te beseffen dat die er moeten komen, wil Nederland alsnog tot ratificatie kunnen overgaan: ‘De Nederlandse regering heeft er in ieder geval slim aan gedaan door niet meteen iets te doen’.

Net als de regeringspartijen VVD en PvdA ziet de Kroaat wel iets in ‘de Ierse route’: een formele verklaring waarin het verdrag op punten wordt ‘verhelderd’ om het nee-kamp tegemoet te komen. Maar wat kan er in staan?

Plenkovic vindt dat hij daarvoor niet nu al opbouwende suggesties hoeft te doen, maar wil wel aangeven wat er zeker niet in moet. Een verklaring waarin een toekomstig EU-lidmaatschap van Oekraïne wordt uitgesloten, is voor hem ondenkbaar: ‘Dan zou de EU zichzelf tegenspreken. Ieder Europees land mag het aanvragen, dat staat in het verdrag van Lissabon.’

Is het wellicht mogelijk af te spreken: geen begin van onderhandelingen over lidmaatschap in de komende vijf jaar?

‘Dat is respectloos ten opzichte van Oekraïne. En het is ook niet nodig. Want Juncker (voorzitter van de Europese Commissie) zei al bij zijn aantreden dat er geen uitbreidingen plaatsvinden in zijn tijd als voorzitter.’

Op het vlak van het inperken van militaire samenwerking ziet Plenkovic enige ruimte, ‘zo lang afzonderlijke lidstaten maar hun eigen positie kunnen bepalen’. Met name Polen wil de ruimte hebben om Oekraïne bij te kunnen staan in het conflict met Rusland.

Ondanks die kanttekeningen noemt Plenkovic het formuleren van

SP-motie verworpen

Met 75 tegen 71 stemmen verwierp de Tweede Kamer dinsdag een SP-motie die intrekking van de goedkeuringswet voor het associatieverdrag met Oekraïne beoogde. De SP, die hiermee een vervolg aan het Oekraïne-referendum van 6 april wilde geven, kreeg steun van de complete oppositie, inclusief de ja-partijen D66 en CDA. Maar dit gesloten front kon VVD en PvdA niet verontrusten, ook al had de laatste één dissident in de gelederen, Jacques Monasch. ‘De referendumwet is duidelijk, daarin staat dat de uitslag zo spoedig mogelijk moet worden gevolgd’, zei deze. Hij liet doorschemeren dat er meer PvdA-Kamerleden tegen de koers van het kabinet zouden zijn. Namen noemde hij niet. De PvdA liet vorige week weten dat het kabinet tot het zomerreces de tijd krijgt voor onderhandelingen in Brussel. Vallen de resultaten daarvan tegen, dan sluiten VVD en PvdA niet uit dat zij hun steun aan het verdrag intrekken.

een verklaring, waarmee alle regeringsleiders kunnen instemmen, ‘de slimste manier om verder te komen’. Zo lang de tegenstanders van de EU maar niet in de kaart worden gespeeld: ‘We moeten degenen die tegen het Europese project aan schoppen niet willen behagen. Want dan spelen we de anti-Europese krachten alleen maar in de kaart.’